

Budskab fra den amerikanske udenrigsminister Cyrus Vance til udenrigsminister Kjeld Olesen den 24. november 1979

Vi beklager dybt det skridt, Deres regering har taget i TNF-sagen og den medfølgende omtale heraf i offentligheden.

Dette skridt er taget i en sag af afgørende vigtighed for alliancen og De forenede Stater uden nogen som helst rådførelse og midt i det afsluttende stade af et langt forløb af allieret rådslagning og formulering af et fælles standpunkt.

Særlig kommer det bag på os, at et initiativ af dette omfang og med potentiel skadelig virkning er taget af Danmark, som ikke er udset til at stationere LRTNF-våben, og som har en særlig begunstiget stilling i alliancen angående stationering af atomvåben og fremmede tropper på dets territorium.

Efter vor opfattelse vil det danske initiativ og dets indhold kombineret med den offentlige omtale heraf – hvis den danske regering fastholder det – bevirke en alvorlig underminering af alliancens solidaritet og dens evne til at føre effektive forhandlinger om våbenkontrol. Det vil dog ikke ændre De forenede Staters faste vilje til at søge opnået en fast opstillings- og våbenkontrol-beslutning i december og at gennemføre den.

Tankerne om en "udsættelse", "principbeslutning", eller "moratorium" vedrørende TNF-opstillinger har været omhyggeligt undersøgt af vor regering og af Special Group i dennes møder og i dens afsluttende rapport.

Denne vej [udsættelse] blev forkastet af disse tungtvejende grunde:

(A) den ville signalere tøven og tvivl om viljen til at opfylde alliancens virkelige forsvarsbehov, som det er dokumenteret i High Level-gruppens rapport;

(B) den ville påføre udsigten til en fornuftig TNF-våbenkontrol alvorlig skade ved at mindske den sovjetiske tilskyndelse til at indgå i seriøse forhandlinger om våbenkontrol.

Alliancens påtænkte beslutning indeholder i dens nuværende form et seriøst våbenkontrol-afsnit, og danskerne har ydet et vigtigt bidrag hertil. Hvis Sovjet virkelig er interesseret i at reducere NATO's TNF-opstilling gennem konkrete våbenkontrol-resultater, ligger denne vej åben. Vi har sagt, at der kan ske en nedadgående tilpasning af omfanget af opstillingen i lyset af konkrete våbenkontrol-resultater.

Alliancens nuværende tilgang er faktisk mere politisk holdbar og ambitiøs end den danske regerings forslag. Den harmonerer med princippet om lighed og sigter imod en reduktion i den sovjetiske LRTNF trussel under ét. Det danske forslag indebærer i stedet en fastfrysning på ulige niveauer.

Det danske forslag ville desuden blokere for den ensidige tilbagetrækning af 1.000 af vore atomspræghoveder og udfoldelsen af det nye MBFR-initiativ. Det omfattende program for våbenkontrol og afspænding ville blive alvorligt undermineret ved at to nøgleelementer manglede, ligesom det også ville svække den politiske styrke og solidaritet, som er en nøgle til dets succes.

Samlet set mener vi, at det danske initiativ kun kan skabe vanskeligheder for den solide enighed, der nu er under opbygning i medlemslandenes politiske systemer til støtte for TNF-programmet og en fast beslutning i december. Det ville have dybt alvorlige og varige følger for alliancens sammenhold og sikkerhed og for afspænding og våbenkontrol.

En beslutning vil herefter skulle tages på grundlag af det nuværende NATO-forslag. I denne situation vil vi fortsat give reelle våbenkontrol-forhandlinger den højeste prioritering.

Kilde: Rigsarkivet. Udenrigsministeriets arkiv, sagsnr. 105.1.40.e/3.

Budskabets engelske tekst gengivet i en her foretaget oversættelse til dansk.

Ordforklaring:

TNF: Theater Nuclear Forces: kontinentale atomraketter

LRTNF: Long Range Theater Nuclear Forces: Langtrækkende kontinentale atomraketter

Moratorium: (midlertidigt) ophør af opstilling og produktion af raketter

Special Group: en NATO-arbejdsgruppe med opgave at udarbejde analyser og anbefalinger til NATO-rådet om våbenkontrol-aspekter og nedrustning – det andet led i dobbeltbeslutningen.

High Level Group: en NATO-arbejdsgruppe med opgave at udarbejde analyser af den militære problemstilling og oplæg til NATO-rådets beslutning om raketmoderniseringen - opstilling af NATO's nye raketvåben i Vesteuropa, det første led i dobbeltbeslutningen.

MBFR: Mutually Balanced Force Reductions: forhandlinger begyndt i 1973 mellem NATO og Warszawapagten om gensidige reduktioner af konventionelle styrker i Europa.